

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра соціальних та поведінкових наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

 Наталія КИРИЧЕНКО

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 12 ПСИХОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень перший (бакалаврський)

(бакалавр, магістр)

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування.

(назва освітньої програми)

факультет ЕКОНОМІЧНИЙ.

(назва факультету)

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Психологія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, що навчаються за освітньо-професійною програмою 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Розробники:

Наталія Акімова, професор кафедри соціальних та поведінкових наук, д. психол. н., доцент

Валентина Московченко, доцент кафедри соціальних та поведінкових наук, канд. психол. н.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальних та поведінкових наук

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри _____ _____ Інна ВАРНАВСЬКА
«29» серпня 2025 року

Схвалено методичною комісією економічного факультету

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Затверджено на Вченій раді економічного факультету

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (напрямок підготовки), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: <u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	Обов'язкова компонента (ОК 12)	
Змістових частин – 3	Спеціальність: <u>072 Фінанси, банківська справа та страхування</u>	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <u>реферат (презентація)</u>		1-й	-
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		1-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи – 3	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		26 год.	-
		Практичні, семінарські	
		34 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
60 год.	-		
Індивідуальні завдання:		-	
Вид контролю: Екзамен			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1/1 для заочної форми навчання – -/-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу «Загальна психологія» полягає в тому, щоб здобувачі засвоїли основні поняття психології, її принципи та закони, механізми роботи психіки та її значення в житті людей.

Загальноосвітня (навчальна) – сприяти становленню сучасного висококваліфікованого фахівця на підставі вивчення та розуміння механізмів та принципів психічного буття людини.

Розвиваюча - формувати й розвивати психологічні знання здобувачів, навчити їх аналізувати психічні явища та поведінкові акти, виробити навички самостійного аналізу психічних явищ, уміння застосовувати отримані знання при оцінюванні конкретної ситуації, сприяти оволодінню уміннями та навичками, які потрібні у професійній діяльності.

Виховна - формувати переконання та ціннісні орієнтації здобувачів відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості, виховувати активну громадську позицію, сприяти усвідомленню ролі та значення соціальної роботи в становленні Української держави; сприяти розвитку в майбутніх соціальних працівників, їх професійних й особистісних якостей.

Завдання вивчення курсу «Загальна психологія»:

- ознайомлення здобувачів з основами майбутньої професії, історією виникнення, становлення та розвитком психологічних ідей в цілому, та в межах соціальної роботи зокрема;
- оволодіння основними категоріями психології;
- дослідження сучасних теоретико-методологічних засад вивчення психічної діяльності;
- оволодіння системою знань про психіку та її особливості;
- оволодіння глибоким знанням про особистість та групи, соціально-психологічні детермінанти їх становлення та розвитку в сучасній соціокультурній;
- засвоєння теоретичних знань про людину, її психологію у зв'язку з соціальним середовищем;
- оволодіння навичками проведення психологічних досліджень;
- ознайомлення із функціями психолога-практика у соціальній сфері: в малих і великих соціальних групах, у закладах охорони здоров'я, правопорядку, освіти, на виробництві тощо;
- формування професійного світогляду та наукового мислення;
- сприяння підвищенню рівня професійної культури здобувачів.

Компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті вивчення курсу:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується

невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК12 Здатність працювати автономно

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації

Програмні результати навчання (ПРН)

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньої програми

Рік та семестр: I рік, 2 семестр

Обов'язкова чи вибіркова компонента: Обов'язкова

Пререквізити: Філософія, Безпека життєдіяльності

Постреквізити: Атестація здобувачів вищої освіти

3. Технічне та програмне забезпечення / обладнання

Навчальний процес потребує використання мультимедійного проектора, навчального простору, в якому меблі можуть бути переміщені в ході заняття

Політика курсу

Здобувачі вищої освіти повинні планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал. Активно працювати під час практичних занять, брати участь в обговорення дискусійних питань та кейсів, повною мірою долучатись до активних форм навчання. Заохочується робота у наукових гуртках, підготовка тез доповідей та участь у конференціях, підготовка та публікація наукових статей, участь у конкурсах наукових робіт та інше.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістова частина 1. Основи загальної психології

1. Загальна психологія як наука

Предмет психології та її завдання. Природа психіки. Рефлекторна теорія. Основні нервові процеси: збудження і гальмування.

2. Методи психології.

Спостереження. Експеримент. Опитування. Аналіз продуктів діяльності. Вивчення документації. Тестування.

Змістова частина 2. Когнітивні процеси

3. Сприйняття як когнітивний процес

Поняття про відчуття. Поняття про сприйняття. Поняття про уявлення.

4. Увага як когнітивний процес

Поняття про увагу. Види уваги. Нейрофізіологічні механізми уваги.

5. Мислення як когнітивний процес

Поняття про мислення. Види мислення. Уява як особлива форма мислення. Нейрофізіологічні механізми мислення.

6. Пам'ять як когнітивний процес

Поняття про пам'ять. Види пам'яті. Нейрофізіологічні механізми пам'яті.

7. Мовлення як когнітивний процес

Поняття про мовлення. Види мовлення. Нейрофізіологічні механізми мовлення. Специфіка розуміння тексту.

Змістова частина 3. Особистісна сфера

8. Особистість.

Поняття про особистість та її структуру. Типові властивості особистості: діяльність, свідомість.

9. Індивідуальні властивості особистості

Темперамент. Характер. Емоції і воля

10. Міжособистісні стосунки

Міжособистісні стосунки: психологічна сумісність і конфлікт. Група: види. Лідерство

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	п	лаб	інд. та с.р.		л	с	п	лаб	інд. та с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Змістова частина 1. Основи загальної психології										
Тема 1. Загальна психологія як наука		2		4		6				
Тема 2. Методи психології		4		4		6				
Разом за змістовим модулем 1		6		8		12				
Змістова частина 2. Когнітивні процеси										
Тема 3. Сприйняття як когнітивний процес		4		4		6				
Тема 4. Увага як когнітивний процес		2		4		6				
Тема 5. Мислення як когнітивний процес		4		4		6				
Тема 6. Пам'ять як когнітивний процес		2		4		6				
Тема 7. Мовлення як когнітивний процес		2		4		6				
Разом за змістовим модулем 2		14		20		30				
Змістова частина 3. Особистісна сфера										
Тема 8. Особистість		2		2		6				
Тема 9. Індивідуальні властивості особистості		2		2		6				
Тема 10. Міжособистісні стосунки		2		2		6				
Разом за змістовим модулем 3		6		6		18				
Усього годин	120	26		34		60				

6. Методи навчання

Реалізується студентоцентризований та проблемно-орієнтований підхід, навчання через практичну підготовку, самонавчання та конструювання індивідуальної освітньої траєкторії.

Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять: лекції (комбіновані, інтерактивні, проблемні, перевернуті тощо), практичні заняття, семінари, лабораторні заняття, практики, виконання курсових робіт, самостійне

навчання, консультації з викладачами, екскурсії, наукові гуртки, підготовка випускної кваліфікаційної роботи. Залучення до проведення занять кваліфікованих практикуючих провідних фахівців і зарубіжних професіоналів й науковців.

Інноваційні методи навчання: ділові ігри, тренінги, заняття із застосуванням телекомунікаційної техніки, дослідницькі методи, презентації, кейстехнологія, бесіди і дискусії, робота в мережі Internet тощо

7. Система контролю та оцінювання

Методи поточного контролю:

усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо);

письмовий контроль (контрольна робота, твір, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо);

комбінований контроль;

презентація самостійної роботи;

практичний контроль (під час практичних робіт, на практикумах, під час усіх видів практики);

спостереження як метод контролю;

тестовий контроль;

графічний контроль;

програмований контроль;

проблемні ситуації тощо.

Система оцінювання знань за освітніми компонентами складається з поточного та підсумкового контролю у вигляді тестів, контрольних робіт, колоквиумів, рефератів, творів і звітів.

Підсумковий контроль здійснюється відповідно до змістової частини освітньої програми, індивідуального плану здобувача вищої освіти і робочого навчального плану, графіку освітнього процесу і затверджених навчальних програм з дисципліни, розроблених на основі освітньої програми спеціальності. Основні вимоги до контролю знань наведені у Положенні про оцінювання знань здобувачів ВО ХДАЕУ. Форма контролю: екзамен

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється за 100 бальною (рейтинговою) шкалою, ECTS («А» (90-100), «В» (82-89), «С» (74-81), «D» (64-73), «Е» (60-63), «FX» (35-59), «F» (1-34)), національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Виходячи із обсягу та структури програмного матеріалу дисципліни, він включає 1 змістовну частину.

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)											Разом за семестр
Змістова частина 1			Змістова частина 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	МКР і екзамен	Max 100
Max 6	Max 6	Max 6	Max 6	Max 6	Max 6	Max 6	Max 6	Max 4	Max 4	Max 44	

Кожна зі змістових частин оцінюється за шкалою розподілу балів за темами змістовних частин.

Тема	Форма роботи							Разом
	Законспектувати тезово питання	Скласти логічну схему	Підготувати презентацію	Провести анкетування	Провести спостереження чи експеримент	Скласти 5 тестових запитань	МКР і залік	
Тема 1. Загальна психологія як наука	1	1	2			2		6
Тема 2. Методи психології	1	1		2		2		6
Тема 3. Сприйняття як когнітивний процес	1	1			2	2		6
Тема 4. Увага як когнітивний процес	1	1			2	2		6
Тема 5. Мислення як когнітивний процес	1	1			2	2		6
Тема 6. Пам'ять як когнітивний процес	1	1			2	2		6
Тема 7. Мовлення як когнітивний процес	1	1			2	2		6
Тема 8. Особистість	1	1	2			2		6
Тема 9. Індивідуальні властивості особистості	1	1			2			4
Тема 10. Міжособистісні стосунки	1	1			2			4
Підсумкова контрольна робота							4	4
Екзамен							40	40
Разом	10	10	4	2	10	20	44	100

Здобувачі, які протягом семестру набрали **не менше 60 балів** для отримання позитивної оцінки мають можливість отримати оцінку (заліку) «Автоматично», відповідно до набраної кількості балів, переведених для іспиту в національну оцінку та систему ECTS згідно із шкалою оцінювання.

Здобувачі, які протягом навчального семестру набрали до **60 балів**, тобто отримали попередню оцінку «Незадовільно» або **FX** зобов'язані до початку екзаменаційної сесії підвищити кількість балів, інакше вони не допускаються до заліку з цієї дисципліни і мають академічну заборгованість.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

1. Конспекти лекцій з дисципліни.
2. Акімова Н. Методичні рекомендації до семінарсько-практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Психологія» для здобувачів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 2023 року – 30 с.

10. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дуткевич Т. Загальна психологія. Теоретичний курс. К.: <u>Центр учбової літератури</u>, 2021. 388 с. 2. Hothersall D., Lovett B. History of Psychology. 2022. 642 p. 3. Kardas E. History of Psychology. The Making of a Science. 2022. 512 p. 4. Nairne J, McBride D. Psychology. 2021. 752 p. 5. O'Kane D. Psychology: An Introduction for Health Professionals. 2023. 480 p. 6. Rathus S, Nevid J. Psychology and the Challenges of Life. Adjustment and Growth. 2024. 175 p. 7. Saul S. The Principles of Psychology. 2023. 214 p. 8. Simply Psychology. 2022. 160 p. 9. Wiseman R. Psychology. Why It Matters. 2022. 176
---------------------------	--

Додаткова	<ol style="list-style-type: none"> 1. Акімова Н. Психологія розуміння текстів інтернету. 2020. 450 с. 2. Барречегурен П. Про науку. Як працює людський мозок. 2023. 480 с. 3. Бочелюк В., Бочелюк В. Методика та організація наукових досліджень з психології. 2019. 360 с. 4. Бройнінг Л. Гормони щастя. Як привчити мозок виробляти серотонін, дофамін, ендорфін і окситоцин. 2023. 232 5. Дамасіо А. Почуття і знання. Шлях до свідомого розуму. 2021. 160 с. 6. Деан С. Як ми вчимося. Чому мозок навчається краще, ніж машина... Поки що. 2021. 288 с. 7. Іглмен Д. Секрети нейропластичності. Як мозок адаптується до нових викликів. 2022. 308 с. 8. Москалець В. Психологія особистості. 2019. 262 с. 9. Саполські Р. Біологія поведінки. Причини доброго і поганого в нас. 2021. 672 с. 10. Свааб Д. Ми - це наш мозок. 2023. 496 с. 11. Ферт-Годбіхер Р. Історія емоцій. Походження людини (розумної) емоційної. 2023. 399 с. 12. Bernstein D, Teachman B, Olatunji B, Lilienfeld S. Introduction to Clinical Psychology. Bridging Science and Practice. 2020. 600 p. 13. Crisp R., Turner R., Meleady R. Essential Social Psychology. 2024. 560 p. 14. Duus R. Constituting Selves. Psychology's Pragmatic Horizon. 2021. 246 p. 15. Furnham A. Psychology 101. The 101 Ideas, Concepts and Theories that Have Shaped Our World. 2020. 480 p. 16. Gredecki N, Turner P. Forensic Psychology. 2021. 242 p. 17. Gross R. Psychology: The Science of Mind and Behaviour 8th Edition. 2020. 1000 p. 18. Haslam S., McGarty C, Cruwys T, Steffens N. Research Methods and Statistics in Psychology. 2024. 600 p. 19. Hewstone M, Stroebe W. An Introduction to Social Psychology. 2021. 880 p. 20. Mangal S, Mangal S. Sports Psychology. Concepts and Applications. 2023. 452 p. 21. Miller L. The Oxford Handbook of Psychology and Spirituality. 2024. 848 p. 22. Pedrotti J, Lopez S, McDermott R, Snyder C. Positive Psychology. The Scientific and Practical Explorations of Human Strengths. 2024. 552 p. 23. Singh A. Positive Psychology. 2021. 239 p. 24. Singh A. Psychology of Life. Truth and Tips. 2021. 50 p. 25. Singh R. Sports Psychology. 2022. 266 p. 26. Tien-Lun Sun C., Tak-Sang Chow J. Psychology in Asia. An Introduction. 2024. 648 p. 27. Whiteley C. Applied Psychology. Applying Social Psychology, Cognitive Psychology And More To Real-World Issues. 2024. 266 p.
Інформаційні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна психологія : навч. посіб. / М. В. Савчин. - К.: Академвидав, 2011. – 464 с. URL: http://zaochka.net/catalog_p_8_p_150.html 2. Грисенко, Н.В. Посібник до вивчення курсу «Історія психології» /Н.В.Грисенко. – Д.:ПВВ ДНУ, 2008. – URL: http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/posibnykip2008.pdf 3. Студентський портал URL: https://stud.com.ua 4. Он-лайн підручники URL: http://www.pravo.vuzlib.su/book_z811.html 5. Підручники он-лайн URL: http://osvita.ua 6. Навчальні матеріали он-лайн URL: https://pidruchniki.com 7. Студентський портал URL: https://studme.org/1593110611370/menedzhment/literatura_reputatsionnyu_men_edzhment